La tiganci

În tramvai, caldura era încinsa, nabusitoare. Traversând grabit coridorul îsi spuse: "Esti un om cu noroc, Gavrilescule!" Zarise un loc liber, linga o fereastra deschisa, la celalalt capat al vagonului. Dupa ce se aseza, îsi scoase batista si-si sterse îndelung fruntea si obrajii. Apoi înfasura batista pe sub guler, în jurul gâtului, îsi începu sa-si faca vânt cu palaria de paie. Batrânul din fata lui îl privise tot timpul concentrat parca s-ar fi trudit sa-si aduca aminte unde îl mai vazuse. Pe genunchi tinea cu mare grija o cutie de tabla.
— E teribil de cald! spuse el deodata. Nu s-au mai pomenit asa calduri din 1905!
Gavrilescu clatina din cap continuând sa-si faca vânt cu palaria:
— E cald într-adevar, spuse. Dar când este omul cult, le suporta mai usor pe toate. Colonelul Lawrence, bunaoara. Stiti ceva de Colonelul Lawrence?
— Nu.
— Pacat. Nici eu nu prea stiu mare lucru. Daca s-ar fi urcat în tramvaiul asta, l-as fi întrebat. Îmi place sa intru în vorba cu oameni culti. Tinerii acestia, domnul meu, erau desigur, studenti. Studenti eminenti. Asteptam cu ei în statie si i-am ascultat. Vorbeau despre un anume Colonel Lawrence si de aventurile lui în Arabia. Si ce memorie! Recitau pe dinafara pagini întregi din cartea Colonelului. Era o fraza care mi-a placut, o fraza foarte frumoasa, despre arsita care l-a întâmpinat pe el, pe Colonel, undeva în Arabia, si care l-a lovit în crestet, l-a lovit ca o sabie. Pacat ca nu pot sa mi-o aduc aminte, cuvânt cu cuvânt. Arsita aceea teribila a Arabiei l-ai lovit cu o sabie. L-a lovit în crestet ca o sabie, amutindu-l.
Taxatorul îl ascultase zâmbind, apoi îi întinse biletul. Gavrilescu îsi puse palaria pe cap si începu sa se caute în buzunare.
— Îmi cer iertare, sopti el dupa câteva clipe, neizbutind sa gaseasca portmoneul. Niciodata nu stiu unde îl pun.
— Nu face nimic, spuse taxatorul cu o neasteptata voie buna. Avem timp. Ca n-am ajuns înca la tiganci.
Si întorcandu-se spre batrân, îi facu semn cu ochiul. Batrânul rosi si strânse, nervos, cu amândoua mâinile, cutia de tabla. Gavrilescu întinse o bancnota si taxatorul începu sa numere maruntisul zâmbind.
— E o rusine! sopti batrânul câteva clipe în urma. E nepermis!
— Toata lumea vorbeste, spuse Gavrilescu, reâncepând sa-si faca vânt cu palaria. E drept, pare o casa frumoasa, si ce gradina! Ce gradina! repeta el clatinând din cap, cu admiratie. Uitati-va ca începe sa se zareasca, adauga el aplecându-se putin ca sa vada mai bine.
Câtiva barbati apropiara ca din întâmplare fruntile de ferestre.
— E o rusine, repeta batrânul privind sever înaintea lui.
Ar trebui interzis.
— Sunt nuci batrâni, continua Gavrilescu, de aceea e atâta umbra si racoare. Am auzit ca nucul începe sa dea

umbra abia dupa treizeci-patruzeci de ani. O fi adevarat?
Dar batrânul se prefacu ca nu aude. Gavrilescu se întoarse catre unul din vecini care privise îngândurat pe fereastra.
— Sunt nuci batrâni de cel putin cincizeci de ani, începu el. De aceea e atâta umbra. Pe o arsita ca asta, e o placere. Ferice pe ei.
— Da ele, spuse vecinul fara sa-si ridice ochii. Sunt tiganci.
— Asa am auzit si eu, continua Gavrilescu. Umblu cu tramvaiul asta de trei ori pe saptamâna. Si va dau cuvântul meu de onoare, nu s-a întâmplat o singura data sa nu aud vorbindu-se de ele, de tiganci. Le cunoaste cineva? Ma întreb: de unde au venit?
— Au venit de mult, spuse vecinul.
— Sunt aici de douazeci si unu de ani, îl întrerupse cineva. Când am venit eu întâi si întâi în Bucuresti, tigancile astea erau tot aici. Dar gradina era mult mai mare. Nu se cladise înca liceul.
— Eu, cum va spuneam, reincepu Gavrilescu, trec regulat cu tramvaiul asta de trei ori pe saptamâna. Pentru pacatele mele, sunt profesor de pian. Zic pentru pacatele mele, adauga încercând sa zâmbeasca, pentru ca n-am fost facut pentru asta. Eu am o fire de artist.
— Atunci va cunosc, spuse deodata batrânul întorcând capul. Sunteti d-l Gavrilescu, profesor de pian. Am o nepotica si i-ati dat lectii acum cinci-sase ani. Ma tot întrebam de unde mi-e cunoscuta figura dumneavoastra.
— Da, eu sunt, relua Gavrilescu. Dau lectii de pian, umblu mult cu tramvaiul. Primavara când nu e prea cald si adie vântul, e o placere. Stai la o fereastra ca asta si din fuga tramvaiului vezi tot gradini înflorite. Cum va spuneam, pe linia asta umblu de trei ori pe saptamâna. Si aud mereu vorbindu-se de tiganci. De multe ori mi-am pus întrebarea: Gavrilescule, mi-am spus, sa presupunem ca sunt tiganci, ma rog, de unde au ele atâtia bani? O casa ca asta, un adevarat palat, cu gradini, cu nuci batrâni, asta reprezinta milioane.
— E o rusine! exclama din nou batrânul întorcând capul cu dezgust.
— Si mi-am mai pus si o alta întrebare, continua Gavrilescu. Judecând dupa cât câstig eu, o suta de lei lectia, ar trebui zece mii de lectii sa faca un milion. Dar vedeti ca lucrurile nu sunt atât de simple. Sa presupunem ca as avea 20 de ore pe saptamâna tot mi-ar trebui 500 de saptamâni, adica aproape zece ani, si mi-ar trebui 20 de eleve cu 20 de piane. Dar problema vacantelor de vara, când îmi ramân doar doua-trei eleve? Dar vacantele de craciun si de pasti? Toate orele astea pierdute sunt pierdute si pentru milion. Asa ca n-ar fi vorba de 500 de saptamâni cu 20 de ore, îsi 20 de eleve cu 20 de piane pe saptamâna, ci mult mai mult, mult mai mult!
— E adevarat, spuse unul din vecini. În zilele noastre nu se mai învata la pian.
— Ah! exclama deodata Gavrilescu, lovindu-se cu palaria pe frunte. Simteam ca-mi lipseste ceva si nu-mi dadeam seama ce. Servieta! Am uitat servieta cu partituri. M-am luat de vorba cu madame Voitinovici, matusa Otiliei, si-am uitat servieta. Ce ghinion! adauga scotându-si batista de sub guler si bagând-o în buzunar. Pe arsita asta, ia-o, Gavrilescule, înapoi cu tramvaiul pâna în strada Preoteselor.
Privi deznadajduit în jurul lui, parca ar fi asteptat sa-l opreasca cineva. Apoi se ridica brusc:

— Îmi pare bine de cunostinta, spuse, scotându-si palaria si înclinându-se usor de mijloc.
Apoi iesi repede pe platforma, chiar în clipa când se oprea tramvaiul. Coborând, Gavrilescu regasi arsita si mirosul de asfalt topit. Traversa cu greutate strada ca sa astepte tramvaiul spre directia opusa. Gavrilescule, sopti, atentie! ca parca ai începe sa îmbatrânesti. Te ramolesti, îti pierzi memoria. Repet: atentie! ca n-ai dreptul. La 49 de ani barbatul este în floarea vârstei. Dar se simtea obosit, istovit si se lasa sa cada pe banca, în plin soare. Îsi scoase batista si începu sa se stearga pe fata. Asta îmi aduce aminte de ceva, îsi spuse ca sa-si dea curaj. Un mic efort, Gavrilescule, un mic efort de memorie. Undeva, pe o baraca, fara un ban în buzunar. Nu era asa de cald, dar era tot vara. Privi în jurul lui strada pustie, casele cu obloanele trase, cu storurile lasate, parca ar fi fost parasite. Pleaca lumea la bai, îsi spuse, mâine, poimâine, pleca îsi Otilia. Si atunci îsi aminti: era la Charlottenburg; se afla, tot ca acum, pe o banca, în soare, dar atunci era nemâncat, fara un ban în buzunar. Când esti tânar si esti artist, le suporti pe toate mai usor, îsi spuse. Se ridica si facu câtiva pasi în strada, sa vada daca se zareste tramvaiul. Umblind, parca arsita îsi pierdea din vapaie. Se întoarse si, lipindu-se de zidul unei case, îsi scoase palaria si începu sa-si faca vânt.
La vreo suta de metri în susul strazii era parca o oaza de umbra. Da intr-o gradina se revarsau, înalte, deasupra trotuarului, ramuri stufoase, compacte, de tei. Gavrilescu le privea fascinat, sovaind. Întoarse înca o data capul în directia tramvaiului, apoi porni hotarât cu pasi mari, tinându-se pe lânga ziduri. Când ajunse, umbra i se paru mai putin deasa. Dar se simtea totusi racoarea gradinii si Gavrilescu începu sa respire adânc, dându-si putin capul pe spate. Ce trebuie sa fi fost acum o luna de zile, cu teii în floare, îsi spuse visator. Se apropie de poarta cu grilaj si cerceta gradina. Pietrisul fusese udat de curând, si se vedeau rondurile cu flori, iar în fund un bazin înconjurat cu pitici. Auzi în acea clipa tramvaiul trecând cu un uruit uscat pe lânga el, si întoarse capul. Prea târziu! exclama, zâmbind. Zuspat! adauga si, înaltând bratul, îi facu semn cu palaria multa vreme, ca în Gara de Nord, când, pe timpuri, Elsa pleca sa petreaca o luna la familia ei, într-un sat de lânga Munchen.
Apoi, cuminte, fara graba, începu sa înainteze. Ajuns la statia urmatoare, îsi scoase haina si se pregati sa astepte, când îl lovi deodata mirosul amarui al frunzelor de nuc strivite între degete. Întoarse capul si privi în jurul lui. Era singur. Cât putea vedea cu ochii trotuarul era pustiu. Nu îndraznea sa priveasca cerul, dar simtea deasupra capului aceeasi lumina alba, incandescenta, orbitoare, si simtea vapaia fierbinte a strazii lovindu-l peste gura, peste obraji. Porni atunci la drum, resemnat, cu haina sub brat, cu palaria trasa apasat pe frunte. Când zari de departe umbra deasa a nucilor, simti cum începe sa i se bata inima, si grabi usor pasul. Aproape ajunsese când auzi tramvaiul gamând metalic în urma lui. Se opri, si-l saluta lung cu palaria. Prea târziu! exclama. Prea târziu!
La umbra nucilor îl întâmpina o neasteptata, nefireasca racoare, si Gavrilescu ramase o clipa derutat, zâmbind. Parca s-ar fi aflat dintr-o data într-o padure, la munte. Începu sa priveasca uluit, aproape cu respect, arborii înalti, zidul de piatra acoperit cu iedera, si pe nesimtite îl cuprinse o infinita tristete. Atâtia ani trecuse cu tramvaiul prin fata acestei gradini, fara sa aiba o singura data curiozitatea sa se coboare si s-o priveasca îndeaproape. Înainta încet, cu capul usor aplecat pe spate, privind crestetele înalte ale arborilor. Si deodata se

trezi în fata portii, si acolo, parca ascunsa de mult, pândindul, îi iesi în fata o fata tânara, frumoasa si foarte oachesa, cu salba de cercei mari de aur.

Apucându-l de brat, îl întreba în soapta:

— Poftiti la tiganci?

Îi zâmbi cu toata gura, si cu ochii, si, vazându-l ca sovaie, îl trase usor de brat în curte. Gavrilescu o urma fascinat, dar dupa câtiva pasi se opri, parca ar fi vrut sa spuna ceva.

— Nu vreti la tiganci? îl întreba din nou fata, coborând si mai mult glasul.

Îl privi scurt, adânc, în ochi, apoi îi lua mâna si-l conduse repede catre o casuta verde, pe care anevoie ar fi banuit-o acolo, ascunsa între tufe mari de liliac si boz. Deschise usa si-l împinse usor înainte. Gavrilescu patrunse într-o penumbra curioasa, parca ferestrele ar fi avut geamuri albastre si verzi. Auzi, departat, apropindu-se tramvaiul, si uruitul metalic i se paru atât de insuportabil încât îsi duse mana la frunte. Când zgomotul se pierdu, descoperi lânga el, asezata la o masa cu picioarele scurte, cu o ceasca cu cafea înainte, o batrâna care-l privea curios, asteptând sa se trezeasca.

— Ce-ti doreste inima pe ziua de azi? îl întreba ea. O tiganca, o grecoaica, o nemtoaica.

— Nu, o întrerupse Gavrilescu ridicând bratul. Nu nemtoaica.

— Atunci, o tiganca, o grecoaica, o evreica, relua batrâna. Trei sute de lei, adauga.

Gavrilescu zâmbi cu gravitate.

— Trei lectii de pian! exclama el începând sa se caute în buzunare. Fara sa mai socotim tramvaiul dus si întors.

Batrâna sorbi cafeaua si ramase pe gânduri.

— Esti muzicant? îl întreba ea deodata. Atunci are sa-ti placa.

— Sunt artist, spuse Gavrilescu scotând rând pe rând mai multe batiste umede dintr-un buzunar al pantalonilor si trecându-le metodic, una câte una, în celalalt buzunar. Pentru pacatele mele am ajuns profesor de pian, dar idealul meu a fost, de totdeauna, arta pura. Traiesc pentru suflet. Va cer iertare, adauga stânjenit, asezându-si palaria pe masuta si începând sa depuna în ea obiectele pe care le scotea din buzunare. Niciodata nu gasesc portmoneul când trebuie.

— Nu e graba, spuse batrâna. Avem timp. Nu e nici trei.

— Va cer iertare daca va contrazic, o întrerupse Gavrilescu, dar cred ca va înselati. Trebuie sa fie aproape patru. La trei am terminat eu lectia cu Otilia.

— Atunci sa stii ca iar a stat ceasul, sopti batrâna cazând din nou pe gânduri.

— Ah! în sfârsit, exclama Gavrilescu aratându-i triumfator portmoneul. Era acolo unde trebuia sa fie. Numara bancnotele si i le întinse.

— Sa-l duci la bordei, spuse batrâna ridicând privirile.

Gavrilescu se simti apucat de mâna si, întorcând speriat capul, regasi lânga el fata care-l ispitise în poarta. O urma intimidat, purtând sub brat palaria încarcata de obiecte.

— Sa le tii bine minte, îi spuse fata. Sa nu le încurci: o tiganca, o grecoaica, o evreica.

Se opri si, privindu-l o clipa, adânc, în ochi, izbucni într-un râs scurt, tacut. Gavrilescu tocmai începuse sa-si transporte diferitele obiecte din palarie în buzunare.
— Ah! facu el. Eu sunt artist. Daca ar fi fost dupa mine, eu as fi ramas aici, în boschetele atstea, si arata cu palaria spre copaci, îmi place natura. Si pe o arsita ca asta, sa poti respira aer curat, în racoarea asta, ca la munte. Dar unde mergem? întreba, vazând ca fata se apropie de un gard de lemn si deschide portita.
— La bordei. Asa a spus baba.
Îl apuca din nou de brat si-l trase dupa ea. Intrara într-o gradina neingrijita, cu trandafiri si crini pierduti printre balarii si tufe de maces. Caldura începea sa se simta din nou si Gavrilescu sovai, dezamagit.
— Îmi faceam iluzii, spuse. Venisem pentru racoare, pentru natura.
— Asteapta pâna oi intra în bordei, îl întrerupse fata aratându-i cu bratul o casuta veche, parând pe jumatate paraginita, care se deslusea în fundul gradinii.
Gavrilescu îsi puse palaria pe cap si o urma posomorit. Dar când ajunse în tinda, simti ca inima începe sa-i bata din ce în ce mai puternic, si se opri.
— Sunt emotionat, spuse, nu îmi dau seama de ce.
— Sa nu bei prea multa cafea, sopti fata deschizând usa si împingându-l înauntru.
Era o încapere ale carei margini nu le putea vedea, caci perdelele erau trase si în semiîntuneric paravanele se confundau cu peretii. Începu sa înainteze, calcând pe covoare din ce în ce mai groase si mai moi, ca si cum ar fi calcat pe saltele, si cu fiecare pas bataia inimii se accelera, pâna ce îi fu frica sa mai înainteze, si se opri. In acea clipa se isimti deodata fericit, parca ar fi fost din nou tânar, si toata lumea ar fi fost a lui, si Hildegard ar fi fost de asemenea a lui.
— Hildegard! exclama el adresândui-se fetei. Nu m-am mai gândit la ea de douazeci de ani. A fost marea mea dragoste. A fost femeia vietii mele!
Dar, întoreând capul, îsi dadu seama ca fata plecase. Sifmti atunci în nari un parfum sfios si exotic, si o data auzi batând din palme si odaia începu sa se lumineze într-un chip misterios, ca si cum perdelele ar fi fost trase încet, foarte încet, una dupa alta, laisând sa patrunda treptat lumina dupa-amiezei de vara. Gavrilescu avu timp sa observe ca nici o perdea nu se miscase, înainte de a da cu ochii de trei fete tinere care se aflau la câtiva metri în fata lui, batând usor din palme si râzând.
— Asa ne-ai ales, spuse una din ele. O tiganca, o grecoaica, o evreica.
— Dar sa vedem daca ai sa ne ghicesti, spuse a doua.
— Sa vedem daca ai sa stii care-i tiganca, adauga a treia.
Gavrilescu lasase sa-i cada palaria de paie, si le privea fix, împietrit, ca si cum nu le-ar fi vazut, ca si cum ar fi privit altceva, dincolo de ele, dincolo de paravane.
— Mi-e sete! sopti el deodata, si-si duse mâna la gât.
— Ti-a trimis baba cafea, spuse una din fete.
Disparu dupa un paravan si se întoarse cu o tava rotunda de lemn, pe care se afla o ceasca cu cafea si un ibric.

Gavrilescu apuca ceasca si o dadu peste cap, apoi i-o întinse zâmibind.

— Mi-e teribil de sete, sopti.

— Asta o sa fie fierbinte, ca e din ibric, spuse fata umplându-i ceasca. S-o bei încet.

Gavrilescu încerca sa soarba, dar cafeaua era atât de fierbinte încat îsi fripse buzele, si atunci aseza descurajat ceasca pe tava.

— Mi-e sete! repeta el. Daca as putea sa beau putina apa.

Celelalte doua fete disparura dupa paravan si se întoarsera repede cu doua tavi pline.

— Ti-a trimis baba dulceata, spuse una din ele.

— Dulceata de trandafiri isi serbet, adauga cealalta.

Dar Gavrilescu zari cana plina cu apa, si desi vazuse alaturi paharul gros de sticla verde, brumata, apuca, cu amândoua mâinile, cana si o duse la gura. Bau îndelung, gâlgâind, dându-si capul pe spate. Apoi ofta, aseza cana pe tava si scoase din buzunar una din batiste.

— Domnisoarelor! exclama el îneepând sa se stearga pe frunte, tare mi-a fost sete. Auzisem de unul, Colonelul Lawrence.

Fetele se privira între ele cu înteles, apoi izbucnira toate în râs, de asta data din toata inima si din ce în ce mai tare. La început Gavrilescu le privi mirat, apoi fata i se lumina de un mare zâmbet, si în cele din urma începu si el sa râda. Se sterse îndelung cu batista.

— Daca îmi dati voie sa pun si eu o întrebare, vorbi el târziu: as fi curios sa stiu ce v-a apucat.

— Râdeam ca ne-ai spus Domnisoare, vorbi una din ele. Si aici suntem la tiganci.

— Nu e adevarat! o întrerupse alta. Nu te lua dupa ea ca vrea sa te pacaleasca. Râdeam ca te-ai încurcat si-ai baut din cana în loc sa bei din pahar. Daca ai fi baut din pahar.

— N-o asculta! o întrerupse a treia. Vrea sa te pacaleasca. Sa-ti spun eu care e adevarul: râdem ca ti-a fost frica.

— I-a fost frica! I-a fost frica! repeta a treia.

Gavrilescu facu un pas înainte si înalta solemn bratul.

— Domnisoarelor! striga el jignit. Vad ca nu stiti cu tine aveti de-a face. Eu nu sunt un oarecine. Eu sunt Gavrilescu, artist. Si înainte de a fi ajuns, pentru pacatele mele, un biet profesor de pian, eu am trait un vis de poet. Domnisoarelor, exclama patetic, dupa o pauza, la 20 de ani eu am cunoscut, m-am îndragostit si am iubit pe Hildegard!

Una din fete îi apropie un fotoliu si Gavrilescu se aseza suspinând adânc.

— Ah! începu el dupa o lunga tacere. De ce mi-ati adus aminte de tragedia vietii mele? Pentru ca, ati înteles, Hildegard n-a devenit niciodata sotia mea. S-a întâmplat ceva, s-a întâmplat ceva teribil.

Fata îi întinse ceasca cu cafea si Gavrilescu începu sa
soarba gânditor.

— S-a întâmplat ceva teribil, relua el târziu. Dar ce? Ce s-a putut întâmpla? E curios ca nu-mi aduc aminte. E adevarat, nu m-am mai gândit la Hildegard de foarte multi ani. Ma învatasem cu ideea. Îmi spuneam:

Gavrilescu, ce-a fost, a fost! Asa sunt artistii, fara noroc. Si deodata, adineaori, intrând aici, la voi, mi-am adus aminte ca am cunoscut si eu o pasiune nobila, mi-am adus aminte ca am iubit-o pe Hildegard!

Fetele se privira între ele si începura sa bata din palme.

— Tot eu am avut dreptate, spuse a treia fata. I-a fost frica.

— Da, încuviintara celelalte. Ai avut dreptate: i-a fost frica.

Gavrilescu ridica ochii si le privi lung, melancolic.

— Nu înteleg ce vreti sa spuneti.

— Ti-e frica, rosti provocator una din fete, facând un pas spre el. Ti-a fost frica de cum ai intrat.

— De aceea ti-a fost atât de sete, vorbi a doua.

— Si de atunci schimbi mereu vorba, adauga cealalta. Tu ne-ai ales, dar ti-e frica sa ne ghicesti.

—- Tot nu înteleg, încerca Gavrilescu sa se apere.

— Trebuia sa ne ghicesti de la început, continua a treia fata. Sa ghicesti care-i tiganca, care-i grecoaica, care-i evreica.

— Încearca acum, daca zici ca nu ti-e frica, relua cea dintâi. Ghiceste. Care-i tiganca?

— Care-i tiganca? Care-i tiganca? auzi Gavrilescu, ca un ecou, vocile celorlalte.

Zâmbi si le masura din nou cu privirile.

— Asta-mi place, începu el, simtindu-se deodata bine dispus. Va sa zica, daca ati aflat ca sunt artist, voi credeti ca traiesc în nori, ca habar n-am cum arata o tiganca.

— Nu schimba iar vorba, îl întrerupse una din fete.

Ghiceste-ne!

— Va sa zica, relua Gavrilescu cu încapatânare, voi credeti ca n-am nici atâta imaginatie încât sa ghicesc cum arata o tiganca, mai ales când e tânara, frumoasa si goala.

Caci, fireste, le ghicise de cum daduse cu ochii de ele. Cea care facuse un pas spre el, pe de-a întregul goala, foarte neagra, cu parul si ochii negri, era fara îndoiala tiganca. A doua, si ea goala, dar acoperita cu un voal verde-pal, avea un trup nefiresc de alb si stralucitor ca sideful, iar în picioare purta papuci aurii. Asta nu putea fi decât grecoaica. A treia, fara îndoiala, era evreica: avea o fusta lunga de catifea visinie, care-i strângea trupul pâna la mijloc, lasându-i pieptul si umerii goi, iar parul bogat, rosu aprins, era adunat si împletit savant în crestetul capului.

— Ghiceste-ne! Care-i tiganca? Care-i tiganca? strigara toate trei.

Gavrilescu se ridica din fotoliu si, întinzând bratul spre fata goala si tuciurie din fata lui, rosti solemn:

— Pentru ca sunt artist, primesc sa fiu pus la încercare, chiar la aceasta încercare copilareasca, si raspund: Tu esti tiganca!

În clipa urmatoare, se simti prins de mâini, si fetele începura sa-l învârteasca în cerc, strigând si suierând, si parca vocile veneau de foarte departe.

— N-ai ghicit! N-ai ghicit! auzi el ca prin vis.

Încerca sa se opreasca, sa se smulga din mâinile acelea care-l învârteau în iures, ca într-o hora de iele, dar îi fu peste putinta sa se desprinda. Simtea în nari dogoarea trupurilor tinere si parfumul acela exotic, departat, si auzea în el, dar si în afara lui, pe covor, picioarele fetelor dantuind. Simtea de asemenea ca hora îl poarta usor, printre fotolii si paravane, catre fundul încaperii, dar dupa câtva timp renunta sa se mai împotriveasca si nu-si mai dadu seama de nimic.
Trezindu-se, dadu cu ochii de fata oachesa si goala îngenuncheata pe covor, în fata divanului, si se ridica în capul oaselor.
— Am dormit mult? o întreba.
— Nici n-ai apucat sa dormi, îl linisti fata. Doar ce-ai atipit.
— Dar ce Dumnezeu mi-ati facut? întreba el ducându-si mâna la frunte. Ma simt cam ametit.
Privi cu mirare în jurul lui. Parca nu mai era aceeasi încapere, si totusi recunostea, asezate asimetric printre fotolii, divane sau oglinzi, paravanele care-l impresionasera de cum intrase. Nu-si putea da socoteala cum erau alcatuite. Unele foarte înalte, aproape atingând tavanul, s-ar fi confundat cu peretii daca, pe alocuri, nu s-ar fi întins, prin unghiuri ascutite, pâna la mijlocul odaii. Altele, misterios luminate, pareau a fi ferestre, pe jumatate acoperite cu perdele, deschizându-se spre coridoare interioare. Alte paravane, multicolor si curios pictate, sau acoperite cu saluri si broderii care cadeau în falduri pe covoare, confundându-se cu ele, alcatuiau, s-ar fi spus, prin felul cum erau asezate, alocuri de diferite forme si marimi. Dar i-a fost de ajuns sa-si opreasca doar câteva clipe privirile asupra unui asemenea alcov, ca sa înteleaga ca era o iluzie, ca, de fapt, ceea ce vedea el erau doua sau trei paravane separate care-si împreunau imaginile într-o mare oglinda cu ape verzi-aurii. În clipa când îsi dadu seama de iluzie, Gavrilescu simti ca odaia începe sa se învârteasca în jurul lui, si-si duse din nou mâna la frunte.
— Ce Dumnezeu mi-ati facut? repeta el.
— Nu m-ai ghicit, sopti fata cu un zâmbet întristat. Si totusi ti-am facut semn cu ochiul ca nu eu sunt tiganca. Eu sunt grecoaica.
— Grecia! exclama Gavrilescu, ridicându-se brusc în picioare. Grecia eterna!
Parca oboseala iar fi pierit ca prin farmec. Îsi auzea bataile inimii accelerându-i-se, o nemai intâlnita beatitudine i se risipi ca un fior cald în tot trupul.
— Când eram în dragoste cu Hildegard, continua exaltat, nu visam decât asta, sa facem împreuna o calatorie în Grecia.
— Ai fost un prost, îl întrerupse fata. Nu trebuia sa visezi, trebuia s-o iubesti.
— Aveam 20 de ani si ea nu împlinise înca 18. Era frumoasa. Eram amândoi frumosi, adauga.
În acea clipa îsi dadu seama ca era îmbracat într-un costum ciudat: avea pantaloni largi asemenea salvarilor si o tunica scurta de matase galben-aurie. Se privi mirat în oglinda, parca i-ar fi fost greu sa se recunoasca.
— Visasem sa mergem în Grecia, relua el târziu cu un glas mai potolit. Nu, era mai mult decât un vis, era ceva care începuse sa fie real, caci hotarâsem sa plecam în Grecia foarte curând dupa nunta. Si atunci s-a întâmplat

ceva. Dar ce Dumnezeu s întâmplat? se întreba dupa o pauza ducându-si mâinile la tâmple. Era tot asa, o zi calda ca asta, o zi teribila de vara. Am vazut o banca si m-am îndreptat spre ea, si atunci am simtit arsita lovindu-ma în crestet, lovindu-ma ca o sabie în crestetul capului. Nu, asta e povestea Colonelului Lawrence, asta am aflat-o azi de la studenti, asteptând tramvaiul. Ah! daca as avea un pian, exclama el deznadajduit.
Fata se înalta sprintena de pe covor si, apucându-l de mâna, îi sopti:
— Haide cu mine!
Îl trase repede dupa ea printre paravane si oglinzi, si dupa câtva timp grabi într-atât pasul încât Gavrilescu simti curând ca alearga, si vru sa se opreasca o clipa, sa-si traga rasuflarea, dar fata nu-l lasa.
— E târziu, sopti ea din fuga, si iarasi i se paru ca vocea e ca un suierat care îl ajunge de foarte departe.
Dar de data asta nu ameti, desi trebui sa ocoleasca, în fuga, nenumarate divane si perne moi si cufere, si lade acoperite cu covoare, si oglinzi mari si marunte, taiate uneori în forme ciudate, care apareau din senin în fata lor, parca atunci ar fi fost asezate pe covor. Pe neasteptate, iesind dintr-un fel de coridor alcatuit din doua rânduri de paravane, patrunsera într-o încapere larga si însorita. Acolo, rezemate de pian, îl asteptau celelalte doua fete.
— Ce-ati întârziat atât? îi întreba cea cu parul rosu. S-a racit cafeaua.
Gavrilescu îsi trase rasuflarea si, facând un pas spre ea, ridica amândoua bratele în sus, ca si cum ar fi vrut sa se apere:
— Ah, nu, spuse, eu nu mai beau. Am baut destula cafea. Eu, domnisoarelor, desi fire de artist, duc o viata regulata. Nu-mi place sa-mi pierd timpul prin cafenele.
Dar, ca si cum nu lar fi auzit, fata se întoarse spre grecoaica:
— De ce-ati întârziat atât? întreba ea din nou.
— Si-a adus aminte de Hildegard.
— Nu trebuia sa-l lasi, vorbi a treia fata.
— Pardon, dati-mi voie, interveni Gavrilescu apropiindu-se de pian. Aceasta e o chestiune strict personala. Nu ma poate nimeni împiedica. A fost tragedia vietii mele.
— Acum iar o sa flirteze, spuse fata cu parul rosu. S-a încurcat din nou.
— Dati-mi voie, izbucni Gavrilescu. Nu m-am încurcat de loc. A fost tragedia vietii mele. Mi-am adus aminte de ea cum am intrat aici. Ascultati! exclama apropiindu-se de pian. O sa va cânt ceva si o sa întelegeti.
— Nu trebuia sa-l lasi, auzi el pe cele doua fete soptind. Acum n-o sa ne mai ghiceasca niciodata.
Gavrilescu ramase câteva clipe concentrat, apoi îsi pleca umerii deasupra clapelor si-si pregati mâinile ca si cum ar fi fost gata sa atace cu brio.
— Mi-am adus aminte! exclama el deodata. Stiu ce s-a întâmplat!
Se ridica nervos de pe scaun si începu sa se plimbe, cu privirile plecate în covor.
— Acum stiu, repeta el de mai multe ori, în soapta. Era tot asa ca acum, într-o vara. Hildegard plecase cu familia ei la Konigsberg. Era teribil de cald. Locuiam în Charlottenburg, si iesisem sa ma plimb pe sub arbori.

Erau arbori înalti, batrâni, cu umbra deasa. Si era pustiu. Era prea cald. Nu îndraznea nimeni sa iasa din casa. Si acolo, sub arbori, am zarit o fata tânara, care plângea în hohote, plângea cu obrazul ascuns în mâini. Si m-a mirat mult, caci îsi scosese pantofii si-si rezema picioarele pe o mica valiza, asezata înaintea ei, pe pietris. Gavrilescule, mi-am spus, iata o fiinta nefericita. De unde sa banuiesc eu.

Se opri din mers si se întoarse brusc catre fete:

— Domnisoarelor! exclama patetic, eram tânar, eram frumos si aveam un suflet de artist. O fata abandonata îmi rupea inima. Am stat cu ea de vorba, am încercat s-o consolez. Asa a început tragedia vietii mele.

— Si acum ce-i de facut? întreba fata cu parul rosu, adresându-se celorlalte.

— Sa mai asteptam, sa vedem ce ne spune baba, vorbi grecoaica.

— Daca mai asteptam, n-are sa ne ghiceasca niciodata, spuse a treia fata.

— Da, tragedia vietii mele, continua Gavrilescu. O chema Elsa. Dar m-am resemnat. Mi-am spus: Gavrilescule, asa a fost sa fie. Ceasul rau! Asa sunt artistii, fara noroc.

— Vedeti? vorbi din nou fata cu parul rosu. Acum iar se încurca, si n-o sa mai stie cum sa iasa.

— Ah, destinul! exclama Gavrilescu, ridicând amândoua bratele în aer si întorcându-se spre grecoaica.

Fata îl privea zâmbind, cu bratele împreunate la spate.

— Grecia eterna! exclama el. N-am mai apucat sa te vad.

— Lasa asta! Lasa asta! strigara celelalte doua fete apropiindu-se de el. Adu-ti aminte cum ne-ai ales!

— O tiganca, o grecoaica, o evreica, spuse grecoaica privindu-l cu înteles adânc în ochi. Asa ai vrut, asa ne-ai ales.

— Ghiceste-ne! striga fata cu parul rosu, si ai sa vezi cit are sa fie de frumos.

— Care-i tiganca? Care-i tiganca? întrebara toate trei deodata, înconjurându-l.

Gavrilescu se retrase repede si se rezema de pian.

— Va sa zica, începu el dupa o pauza, asa-i povestea aici pe la voi. Artist sau muritor de rând, voi o tineti una si buna: sa va ghicesc tiganca. Si de ce ma rog? Cine a dat ordin?

— Asta-i jocul nostru, aici, la tiganci, spuse grecoaica, încearca sa ghicesti. N-are sa-ti para rau.

— Dar mie nu mi-e capul la joc, continua Gavrilescu cu fervoare. Eu mi-am adus aminte de tragedia vietii mele. Caci, vedeti, acum înteleg foarte bine: daca în seara aceea, la Charlottenburg, n-as fi intrat cu Elsa într-o berarie. Sau, chiar daca as fi intrat, dar daca as fi avut bani cu mine, si as fi putut plati eu consumatia, viata mea ar fi fost alta. Dar s-a întâmplat ca n-aveam bani, si a platit Elsa. Si a doua zi am umblat peste tot, sa caut câteva marci sa-mi platesc datoria. Dar n-am gasit. Toti prietenii, toate cunostintele erau plecate în vacanta. Era vara, era teribil de cald.

— Iar îi e frica, sopti fata cu parul rosu plecâdu-si privirile

În covor.

— Ascultati, ca nu v-am spus tot, striga patetic Gavrilescu. Trei zile n-am gasit bani, si ma duceam în fiecare seara s-o vad pe Elsa, la gazda ei: sa ma scuz ca nu gasisem bani. Si pe urma mergeam amândoi la berarie. Daca

macar m-as fi tinut tare si n-as fi primit sa merg cu ea la berarie! Dar, ce vreti? Mi-era foame. Eram tânar, eram frumos, Hildegar era plecata la bai si mi-era foame. Va spun drept, erau zile când ma culcam nemâncat. Viata de artist.

— Si acum ce-i de facut? îl întrebara fetele. Caci trece timpul, trece timpul.

— Acum? exclama Gavrilescu ridicând din nou bratele. Acum e bine si cald, si-mi place la voi, ca sunteti tinere si frumoase, si stati aici, în fata mea, gata sa ma serviti cu dulceata si cafea. Dar nu mai rni-e sete. Acum ma simt bine, ma simt perfect. Si-mi spun: Gavrilescule, fetele astea asteapta ceva de la tine. Fa-le placerea. Daca vor sa le ghicesti, ghiceste-le. Dar, atentie! Atentie, Gavrilescule, ca daca iar gresesti, te prind în hora lor si nu te mai destepti pâna la ziua.

Ocoli zâmbind pianul în asa fel încât sa-l aiba pavaza între el si fete.

— Va sa zica, voi vreti sa va spun care-i tiganca. Ei bine, am sa va spun. Fetele se aliniara emotionate, fara sa scoata un cuvânt, privindu-l în ochi.

— Am sa va spun, relua el dupa o pauza.

Apoi întinse brusc, nielodnamatic bratul catre fata acoperita cu voalul verde-pal si astepta. Fetele împietrira, ca si cum nu le-ar fi venit sa creada.

— Ce are? întreba târziu cea cu parul rosu. De ce nu poate sa ghiceasca?

— I s-a întâmplat ceva, spuse grecoaica. Si-a adus aminte de ceva, si s-a pierdut, s-a ratacit în trecut.

Fata pe care el o socotise tiganca înainta câtiva pasi, lua tava cu cafele si, trecând prin fata pianului, sopti, zâmbind întristata:

— Eu sunt evreica.

Apoi disparu tacuta dupa paravan.

— Ah! exclama Gavrilescu lovindu-se cu palma pe frunte. Ar fi trebuit sa înteleg. Avea ceva în ochi care venea de foarte departe. Si avea un voal prin care se întrezarea tot, dar exista totusi un voal. Era ca în Vechiul Testament.

Brusc, fata cu parul rosu izbucni în râs.

— Nu ne-a ghicit boierul! striga. N-a ghicit care-i tiganca îsi trecu mâna prin par si, scuturându-si de câteva ori, pletele

Îi cazura irosii, aprinse pe umeri. Începu sa dantuiasca învârtindu-se încet, în cerc, batând din palme si cântând.

— Spune, grecoaico, cum ar fi fost? striga ea scuturându-si pletele.

— Daca ai fi ghicit-o, ar fi fost foarte frumos, sopti grecoaica. Ti-am fi cântat si ti-am fi dantuit si te-am fi plimbat prin toate odaile. Ar fi fost foarte frumos.

— Ar fi fost foarte frumos, repeta Gavrilescu cu un zâmbet trist.

— Spune-i, grecoaico! striga tiganca oprindu-se în fata lor, dar continuând sa bata ritmic din palme si lovind tot mai puternic cu piciorul gol pe covor.

Grecoaica se furisa aproape de el si începu sa-i spuna. Vorbea repede, în soapta, clatinând uneori din cap sau trecându-si degetele peste gura, dar Gavrilescu nu izbutea s-o înteleaga. O asculta zâmbind, cu privirile pierdute, soptind la rastimpuri:

— Ar fi fost frumos!

Auzea tot mai puternic piciorul tigancii lovind în covor cu un sunet surd, sub-pamântean, pâna ce ritmul acela necunoscut si salbatic i se paru peste putinta de suportat, si atunci, cu un efort, se repezi la pian si începu sa cânte.

— Acum spune-i si tu, tiganco! striga grecoaica.

O auzi cum se apropie, ca si cum ar fi dantuit pe o toba uriasa de bronz, si câteva clipe în urma îi simti în spate respiratia fierbinte. Gavrilescu se apleca mai mult asupra pianului si-si repezi mâinile cu toata puterea, aproape cu furie, parca ar fi vrut sa rascoleasca clapele, sa le smulga si sa-si faca loc cu unghiile în pântecul pianului, si apoi mai departe, mai în adânc.

Nu se mai gândea la nimic, furat de melodiile noi, necunoscute pe care le asculta parca pentru întâia oara, desi îi veneau una dupa alta în minte, ca si cum si le-ar fi amintit dupa foarte multa vreme. Târziu se opri, si atunci îsi dadu seama ca ramasese singur si ca în odaie se facuse aproape întuneric.

— Unde sunteti? striga el ridicându-se speriat de pe scaun.

Sovai câteva clipe, apoi se îndrepta spre paravanul dupa care disparuse evreica.

— Unde v-ati ascuns? striga din nou.

Încet, calcând în vârful picioarelor, ca si cum ar fi vrut sa le surprinda, se furisa dupa paravan. Aici s-ar fi spus ca începe o alta odaie care parea ca se prelungeste într-un coridor întortocheat. Era o odaie curios alcatuita, cu tavanul scund si neregulat, cu peretii usor ondulati disparând si reaparând din întuneric. Gavrilescu facu câtiva pasi la întâmplare, apoi se opri sa asculte. I se paru ca, chiar în acea clipa, auzise fosnete si pasi repezi trecând foarte aproape de el, pe covor.

— Unde sunteti? striga.

Îsi asculta ecoul, încercând sa patrunda cu privirile prin întuneric. I se paru ca le zareste pe toate trei pitite într-un unghi al coridorului si porni într-acolo, cu bratele întinse înaintea lui, bâjbâind. Dar dupa câtva timp îsi dadu seama ca apucase într-o directie gresita, caci descoperi coridorul cotind departe, la câtiva metri pe mâna stânga, si se opri din nou.

— Degeaba v-ascundeti, ca tot am sa va gasesc! striga el. Mai bine aratati-va de bunavoie!

Apoi asculta încordat, cu ochii tinta asupra coridorului. Nu se mai auzea nimic. Dar parca aici începea sa se simta caldura, si hotarî sa se întoarca sa le astepte cântând la pian. Îsi aducea foarte bine aminte directia din care venise, si stia ca nu facuse mai mult de douazeci-treizeci de pasi. Întinse bratele si înainta încet, cu prudenta. Dar dupa câtiva pasi dadu cu mâinile de un paravan si se trase îndarat speriat. Stia bine ca, putine clipe în urma, paravanul nu fusese acolo.

— Ce v-a apucat? striga. Dati-mi drumul!

I se paru ca aude iarasi râsete înabusite si fosnete, si atunci prinse curaj.
— Poate credeti ca mi-e frica, începu el dupa o scurta pauza, silindu-se sa para cât mai bine dispus. Dati-mi voie, dati-mi voie! adauga grabit, ca si cum s-ar fi asteptat sa fie întrerupt. Daca am acceptat sa ma joc cu voi de-a v-ati ascunselea, am facut-o pentru ca mi-a fost mila de voi. Asta e adevarul: mi-a fost mila de voi. V-am vazut de la început, copile nevinovate, închise aici, într-un bordei, la tiganci, si mi-am spus: Gavrilescule, fetele astea vor sa-ti faca o farsa. Prefa-te ca te lasi pacalit. Lasa-le sa creada ca nu stii sa ghicesti care-i tiganca. Asa e jocul. Asa e jocul! striga el cât putu mai tare. Si-acum, ca ne-am jucat destul, iesiti la lumina.
Asculta, zâmbind, cu mâna dreapta rezemându-se de paravan. În acea clipa auzi pasi fugarindu-se în întuneric, foarte aproape de el. Se întoarse brusc si întinse bratele înaintea lui.
— Sa vedem care esti, spuse. Sa vedem pe cine am pus mâna. Oare am pus mâna pe tiganca?
Dar dupa ce-si roti asa, multa vreme, bratele în nestire, se opri sa asculte, si de data aceasta nu mai ajungea la el, de nicaieri, nici cel mai mic zgomot.
— Nu-i nimic, spuse ca si cum ar fi stiut ca fetele se gasesc la câtiva pasi de el, ascunse în întuneric. Mai asteptam. Vad ca nu stiti înca cu cine aveti de-a face. Mai târziu o sa va para rau. As fi putut sa va învat sa cântati la pian. V-ati fi îmbogatit cultura muzicala. V-as fi explicat Liedurile lui Schumann. Ce frumusete! exclama el cu fervoare. Ce muzica divina!
Simti din nou caldura, parca mai puternic ca niciodata, si începu sa se stearga pe obraz cu mâneca tunicii. Apoi, descurajat, porni spre stânga, pipaind necontenit paravanul. Se oprea la rastimpuri si asculta, apoi pornea iar, grabind pasul.
— Cine m-a pus sa-mi pun mintea cu niste copile? izbucni deodata, cuprins brusc de furie. Pardon! Am spus copile din gentilete. Voi sunteti altceva. Stiti voi bine ce sunteti. Sunteti tiganci. Fara nici o cultura. Analfabete. Care din voi stie unde se afla Arabia? Care din voi a auzit de Colonelul Lawirence?
Paravanul parea ca nu se mai sfârseste, si cu cât înainta, cu atât caldura devenea mai insuportabila. Îsi scoase tunica si dupa ce-si sterse furios fata si grumazul, o puse pe umarul gol, ca un prosop, si bâjbâi din nou, cu bratul, sa regaseasca paravanul. Dar de data aceasta întâlni un perete neted si racoros, si se lipi de el, întinzând amândoua bratele. Ramase multa vreme lipit de perete, respirând adânc. Apoi începu sa se miste încet, fara sa se deslipeasca de perete, târându-se de-a lungul lui. Câtva timp în urma descoperi ca-si pierduse tunica si, pentru ca transpira mereu, se opri, îsi scoase salvarii si începu sa se stearga pe fata si pe tot corpul. În acea clipa i se paru ca-l atinge ceva pe umar, cu un tipat scurt, sari speriat în laturi.
— Dati-mi drumul! striga. V-am spus sa-mi dati drumul! Din nou podul unei case acoperite cu tabla, într-o dupa-amiaza de cineva, ceva, o fiinta sau un obiect cu neputinta de precizat, îl atinse pe fata, pe umeri, si atunci începu sa se apere învârtind orbeste salvarii deasupra capului. Îi era din ce în ce mai cald, simtea broboanele de sudoare prelingându-i-se pe obraji, si gâfâia. Într-o zmucitura prea brusca, salvarii îi scapara din râna si disparura undeva, departe, în întuneric. Gavrilescu ramase o clipa cu bratul ridicat, strângându-si spasmodic pumnul, ca si cum ar fi sperat sa descopere, de la o clipa la alta, ca se înselase, ca salvarii erau înca în puterea lui.

Se simti deodata gol si se facu mic, lasân-du-se pe vine, proptindu-si mâinile pe covor si plecându-si fruntea, parca ar fi fost gata s-o ia la goana. Începu sa înainteze pipaind cu palmele covorul în jurul lui, tot sperând ca si-ar putea gasi salvarii. Descoperea la rastimpuri obiecte pe care îi era greu sa le identifice, unele semanau la început cu o ladita, dar se dovedeau a fi, pipaite mai bine, dovleci uriasi înveliti în broboade, altele, care pareau la început perne cu suluri de divan, deveneau, corect pipaite, mingi, umbrele vechi umplute cu tarâte, cosuri de rufe umplute cu jurnale, dar nu apuca sa hotarasca ce-ar fi putut fi, pentru ca descoperea necontenit alte obiecte în fata lui si începea sa le pipaie. Uneori îi ieseau în fata mobile mari, si Gavrilescu le ocolea prudent, caci nu le cunostea formele si-i era teama sa nu le rastoarne.
Nu-si dadea seama de când umbla asa, în genunchi sau târându-se pe pântec în întuneric. Renuntase la speranta ca si-ar mai putea gasi salvarii. Ceea ce îl supara tot mai mult era caldura. Parca ar fi umblat în mare arsita. Simtea în nari aerul încins si obiectele deveneau parca tot mai calde. Trupul tot îi era leoarca si trebuia sa se opreasca la rastimpuri ca sa se odihneasca. Se întindea atunci cât putea mai mult, departundu-si picioarele îsi mâinile în cruce, lipindu-si obrazul de covor, respirând adânc si agitat, gâfâind.
O data i se paru ca atipise, si-l trezi o adiere neasteptata, ca si cum s-ar fi deschis undeva o fereastra, lasând sa patrunda racoarea noptii. Dar întelese repede ca era altceva, ceva care nu semana cu nimic cunoscut, si o clipa ramase încremenit, simtind cum i se raceste sudoarea pe spate. Nu-si putea aduce aminte ce s-a întâmplat dupa aceea. S-a speriat de strigatul pe care-l scosese si s-a trezit alergând nebuneste în întuneric, lovindu-se de paravan, rasturnând oglinzi si tot felul de obiecte marunte asezate curios pe covor, alunecând adesea si cazând, dar ridicându-se repede si pornind-o din nou la fuga. Se surprinse sarind peste ladite si ocolind oglinzile si paravanele, si atunci îsi dadu seama ca patrunsese într-o zona de semi-întuneric, în care începea sa se distinga contururile, în fundul coridorului, neobisnuit de sus în perete, parea ca se deschide o fereastra, prin care se revarsa lumina amurgului de vara. Când intra în coridor, caldura ajunse insuportabila. Trebui sa se opreasca, sa-si poata trage rasuflarea, si cu dosul palmei îsi culegea sudoarea de pe frunte, de pe obraji. Îsi auzea inima batându-i-se sa se sparga.
Înainte de a ajunge în dreptul ferestrei, se opri din nou, speriat. Ajungeau pâna la el voci, si râsete, si zgomot de scaune trase pe parchet, parca un întreg grup s-ar fi ridicat de la masa si s-ar fi îndreptat spre el. În acea clipa se vazu gol, mai slab decât se stia, cu oasele iesinduri prin piele, si totusi cu pântecul umflat si cazut, asa cum nu se mai vazuse vreodata. Nu imai avea timp sa fuga înapoi. Apuca la întâmplare o draperie si începu sa traga. Simti ca draperia e gata sa cedeze si, proptindu-se cu picioarele în perete, se lasa cu toata greutatea pe spate. Dar atunci se întâmpla ceva neasteptat. Începu sa simta ca draperia îl trage, cu o putere crescânda, spre ea, astfel ca putine clipe în urma se trezi lipit de perete, si desi încerca sa se desprinda lasând draperia din mâini, nu reusi, si foarte curând se simti înfasurat, strâns din toate partile, ca si cum ar fi fost legat si împins întrun sac. Era din nou întuneric si foarte cald, si Gavrilescu întelese ca nu va putea rezista mult, se va sufoca. Încerca sa tipe, dar gâtlejul îi era uscat, lemnos, si sunetele pareau înecate în pâsla.
Auzi un glas care i se parea cunoscut.

— Ia spune, boierule, ia mai spune.
— Ce sa va mai spun? sopti el. V-am spus tot. Asta a fost tot. Am venit cu Elsa la Bucuresti. Eram saraci amândoi. Am început sa dau lectii de pian.
Ridica putin capul de pe perna si dadu cu ochii de baba. Sedea la maisuta, cu ibricul de cafea an mâna, gata sa umple din nou cestile.
— Nu, multumesc, eu nu mai beau! spuse ridicând bratul. Am baut destula cafea, Mi-e teama ca n-am sa mai dorm la noapte.
Baba îsi umplu ceasca, apoi puse ibricul pe un colt al masutei.
— Ia mai spune, starui ea. Ce-ai mai facut? Ce s-a mai întâmplat?
Gavrilescu ramase multa vreme pe gânduri, facându-si vânt cu palaria.
— Apoi am început sa ne jucam de-a v-ati ascunselea, vorbi deodata cu un glas putin schimbat, putin sever. Fireste, ele nu stiau cu cine au de-a face. Eu sunt am serios, sunt artist, profesor de pian. Eu venisem aici din simpla curiozitate. Ma intereseaza lucrurile noi, necunoscute. Mi-am spus: Gavrilescule, iata o ocazie sa-ti îmbogatesti cunostintele. N-am stiut ca e vorba de jocuri naive, copilaresti. Va închipuiti, m-am vazut deodata gol, si auzeam voci, eram sigur ca dintr-un moment în altul. Întelegeti ce vreau sa spun.
Baba clatina din cap si sorbi pe îndelete din cafea.
— Ce ti-am mai cautat palaria, vorbi ea. Au rascolit fetele tot bordeiul pâna au dat de ea.
— Da, recunosc, a fost si vina mea, continua Gavrilescu. Nu stiam ca, daca nu le ghicesc la lumina zilei, va trebui sa le caut, sa le prind si sa le ghicesc pe întuneric. Nu-mi spuse-se nimeni nimic. Si, repet, când m-am vazut gol, si ara simtit draperia strângându-i-se în jurul meu, ca un giulgiu, va dau cuvântul meu de onoare ca era ca un giulgiu.
— Ce-am mai patimit pâna te-am îmbracat! spuse baba. Ca nu voiai de loc sa te lasi îmbracat.
— Va spun, draperia aceea era ca un giulgiu, ma itrângea din toate partile, ma înfasurase si ma strângea de nu mai puteam respira. Si era o caldura! exclama facându-si mai tare vânt cu palaria. Ma mir ca nu m-am sufocat!
— Da, a fost foarte cald, spuse baba.
În acea clipa se auzi, departat, huruitul imetalic al tramvaiului. Gavrilescu îsi duse mâna la frunte.
— Ah! exclama, ridicându-se anevoie de pe sofa, cum trece timpul. M-am luat cu vorba si, din una din alta, am uitat ca trebuie sa ma duc pâna în strada Preoteselor. Închipuiti-va ca mi-am uitat servieta cu partituri. Îmi spuneam azi dupa-amiaza: Gavrilescule, atentie, ca parca-parca. Da, îmi spuneam ceva cam în felul acesta, dar nu-mi aduc bine aminte ce.
Facu câtivia pasi spre usa, apoi se întoarse, pleca putin din umeri si spuse, salutând cu palaria:
— Mi-a parut bine de cunostinta.
În curte ramase neplacut surprins. Desi soarele apusese, era mai cald decât fusese în plina dupa-amiaza. Gavrilescu îsi scoase haina, si-o puse pe umar si, continuând sa-si faca vânt cu palaria, traversa curtea si iesi. Departându-se de zidul adumbrit de arbori, regasi caldura încinsa a ealdarâmului si mirosul de praf si asfalt

topit. Umbla abatut, cu umerii cazuti, cu privirile risipite înaintea lui. În statie nu mai astepta nimeni. Când auzi tramvaiul apropiindu-se, înalta bratul si-i facu semn cu mâna.
Vagonul era aproape gol si avea toate ferestrele deschise. Se aseza în fata unui tânar în camasa si, pentru ca vazu taxatorul apropiindu-se, începu sa-si caute portofelul. Îl gasi mai repede decât s-ar fi asteptat.
— E ceva nemaipomenit! exclama. Va dau cuvântul meu de onoare ca e mai rau ca în Arabia. Daca ati auzit cumva de Colonelul Lawrence.
Tânarul zâmbi, distrat, apoi întoarse capul spre fereastra.
— Cam cât sa fie ceasul? întreba Gavrilescu pe taxator.
— Opt si cinci.
— Ce ghinion! Am sa le gasesc la masa. Au sa creada ca tocmai de aia am venit atât de târziu, ca sa le gasesc la masa. Întelegeti, nu imi convine sa creada ca, întelegeti ce vreau sa spun. Pe de alta parte, daca le spun unde am fost, madame Voitinovici e o persoana curioasa, are sa ma tina pâna a miezul noptii ca sa-i povestesc.
Taxatorul îl privise, zâmbind, si facu semn cu ochiul tânarului.
— Spuneti-i c-ati fost la tiganci, si-o sa vedeti, n-o sa va mai întrebe nimic.
— Ah, nu, imposibil. O cunosc bine. E o femeie curioasa. Mai bine nu spun nimic.
La statia urmatoare se urcara câteva perechi tinere, si Gavrilescu se muta aproape de ei ca sa poata asculta mai bine conversatia. Când socoti ca poate intra în vorba, ridica usor bratul:
— Daca-mi dati voie, am sa va contrazic. Eu, pentru pacatele mele, sunt profesor de pian, dar n-am fost facut pentru asta.
— Strada Preoteselor, auzi el taxatorul, si, sculându-se brusc, saluta si traversa grabit coridorul.
Porni agale, facându-si vânt cu palaria. În dreptul numarului 18 se opri, îsi aranja cravata, îsi trecu mâna prin par, si intra. Urca încet scarile pâna la etajul I, apoi suna apasat. Câteva clipe în urma îl ajunse tânarul din tramvai.
— Ce coincidenta, exclama Gavrilescu, vazându-l ca se opreste lânga el.
Usa se deschise larg si în prag aparu o femeie înca tânara, dar cu obrazul palid si vestejit. Avea un sort de bucatarie si în mâna stânga tinea un borcan de mustar. Dând cu ochii de Gavrilescu, se încrunta.
— Ce poftiti? întreba.
— Mi-am uitat servieta, începu Gavrilescu intimidat. M-am luat cu vorba si am uitat-o. Am avut treburi prin oras si n-am putut veni imai devreme.
— Nu înteleg. Ce fel de servieta?
— Daca s-a asezat la masa n-o deranjati, continua pripit Gavrilescu. Stiu unde am lasat-o. E lânga pian.
Si dadu sa intre, dar femeia nu se clinti din prag,
— Pe cine cautati dumneavoastra, domnule?
— Pe Mme Voitinovici. Eu sunt Gavrilescu, profesorul de pian al Otiliei. N-am avut placerea sa va întâlnesc, adauga politicos.

— Ati gresit adresa, spuse femeia. Aici e numarul 18.

— Dati-mi voie, începu din nou Gavrilescu, zâmbind. Cunosc apartamentul acesta de cinci ani. Pot spune ca fac parte din familie. Vin aici de trei ori pe saptamâna.

Tânarul ascultase conversatia rezemat de perete.

— Cum spuneti ca o cheama? îl întreba.

— Doamna Voitinovici. E matusa Otiliei. Otilia Pandele.

— Nu sta aici, îl întrerupse tânarul. Aici locuim noi, familia Georgescu. Dânsa, doamna din fata, e sotia tatalui meu. E nascuta Petrescu.

— Te rog sa fii politicos, spuse femeia. Si sa nu-mi vii acasa cu tot felul de persoane.

Apoi întoarse spatele si disparu în coridor.

— Va cer scuze pentru aceasta scena, spuse tânarul încercând sa zâmbeasca. E a treia sotie a tatalui meu. Poarta pe umerii ei toate erorile casatoriilor anterioare. Cinci baieti si-o fata.

Gavrilescu îl asculta tulburat, facându-si vânt cu palaria.

— Regret, începu el, regret foarte sincer. N-am voit s-o supar. E drept, ora e cam nepotrivita. E ora mesei. Dar vedeti, mâine dimineata am o lectie în Dealul Sporii. Am nevoie de servieta. Am Czerny II si III acolo. Sunt partiturile mele, cu interpretarile mele personale însemnate pe margini. De aceea le port totdeauna la mine.

Tânarul îl privea, continuând sa zâmbeasca.

— Nu cred ca m-am facut înteles, îl întrerupse el. Ceea ce vreau sa va spun e ca aici locuim noi, familia Georgescu. Locuim de patru ani.

— Imposibil! exclama Gavrilescu. Am fost aici acum câteva ceasuri, am avut lectia cu Otilia de la doua la trei. Apoi m-am luat cu vorba cu madame Voitinovici.

— În strada Preoteselor 18, etajul II? se mira tânarul zâmbind amuzat.

— Exact. Cunosc foarte bine casa. Va spun unde e pianul. Va duc acolo cu ochii închisi. E în salon, lânga fereastra.

— Noi n-avem pian, spuse tânarul. Încercati la alt etaj. Desi va asigur ca n-o sa gasiti nici la etajul II. Acolo locuieste familia Capitan Zamfir. Încercati la etajul III. Îmi pare rau, adauga vazând ca Gavrilescu îl asculta speriat, facându-si tot mai agitat vânt cu palaria. Mi-ar fi placut sa existe si o Otilie în casa asta.

Gavrilescu sovai, privindu-l adânc în ochi.

— Va multumesc, spuse el târziu. Sa încerc si la etajul III. Desi va dau cuvântul meu de onoare ca pe la trei, trei si un sfert eram aici si întinse bratul cu fermitate, aratând spre coridor.

Începu sa urce, rasuflând greu. La etajul III îsi sterse îndelung fata cu una din batiste, apoi suna. Auzi pasi marunti, si curând deschise usa un baietel de vreo cinci-sase ani.

— Ah, exclama Gavrilescu, mi-e teama ca am confundat etajele. Cautam pe doamna Voitinovici.

Atunci aparu în usa o femeie tânara care-i zâmbi:

— Doamna Voitinovici locuia la etajul I, spuse, dar s-a mutat, a plecat în provincie.

— A plecat de mult?
— Oh, da, de mult. La toamna se împlinesc opt ani. A plecat îndata ce s-a casatorit Otilia.
Gavrilescu îsi duse mâna la frunte si începu sa se frece. Apoi cauta privirile femeii si zâmbi cât putu mai blajin.
— Cred ca faceti o confuzie, începu el. Eu va vorbesc de Otilia Pandele, din clasa VI-a de liceu, nepoata doamnei Voitinovici.
— Le-am cunoscut bine pe amândoua, vorbi femeia. Când ne-am mutat noi aici, Otilia tocmai se logodise, stiti, a fost la început încurcatura aceea cu maiorul. Doamna Voitinovici nu voia sa-si dea consimtamântul, si avea dreptate, era prea mare diferenta de vârsta. Otilia era un copil, nu împlinise înca 19 ani. Din fericire, l-a întâlnit pe Frâncu, pe inginerul Frâncu, nu se poate sa nu fi auzit dumneavoastra de el.
— Inginerul Frâncu? repeta Gavrilescu Frâncu?
— Da, inventatorul. Au scris si jurnalele.
— Inventatorul Frâncu, repeta Gavrilescu visator. Curios. Apoi întinse mâna, mângâie baiatul pe cap si, plecându-se scurt de mijloc, saluta:
— Va rog sa ma iertati. Cred ca am confundat etajele. Tânarul îl astepta fumând, rezemat de usa.
— Ati aflat ceva? îl întreba.
— Doamna de sus pretinde ca s-a maritat, dar va asigur ca e vorba de o confuzie. Otilia n-are nici 17 ani, e în clasa VI-a de liceu. Am stat de vorba cu doamna Voitinovici, am vorbit o suma de lucruri, nu mi-a spus nimic.
— E curios.
— E chiar foarte curios, spuse Gavrilescu prinzând curaj. De aceea, va spun, nu cred nimic. Va dau cuvântul meu de onoare. Dar, în sfârsit, ce sa mai insist. E o confuzie la mijloc. Am sa vin din nou mâine dimineata.
Si dupa ce saluta, începu sa coboare hotarât scarile.
Gavrilescule, sopti îndata ce ajunse în strada, atentie, ca începi sa te ramolesti. Începi sa-ti pierzi memoria. Confunzi adresele. Zari tramvaiul apropiindu-se si grabi pasul. De-abia când se aseza la fereastra deschisa începu sa simta o usoara adiere.
— În sfârsit! exclama el adresându-se doamnei din fata lui.
Dar se trezi ca nu stie cum sa termine fraza, si zâmbi încurcat.
— Da, relua dupa o scurta pauza. Spune-am adineaori unui prieten: parca-parca am fi fost în Arabia. Colonelul Lawrence, daca ati auzit de el.
Doamna continua sa priveasca pe fereastra.
— Acum, într-un ceas, doua, reâncepu Gavrilescu, are sa vina si noaptea. Întunericul, vreau sa spun. Racoarea noptii. În sfârsit. O sa putem respira.
Taxatorul se oprise în fata lui, asteptând, si Gavrilescu începu sa se caute prin buzunare.
— Dupa miezul noptii o sa putem respira, se adresa el taxatorului. Ce zi lunga! adauga putin nervos, nereusind sa-si gaseasca portmoneul. Câte peripetii! Ah! În sfârsit, exclama el si deschise repede portmoneul.
— Asta nu mai merge, spuse taxatorul înapoindu-i bancnota. O schimbati la Banca.

— Dar ce are? întreba Gavrilescu, învârtind mirat bancnota între degete.
— S-a scos din circulatie acum un an. O schimbati la Banca.
— Curios! facu Gavrilescu privind bancnota cu mare atentie. Azi-dimineata era buna. Si la tiganci le primeste. Am avut înca trei ca astea, si la tiganci le-a primit pe toate.
Doamna pali usor si, ridicându-se ostentativ, trecu la celalalt capat al tramvaiului.
— Nu trebuie sa vorbiti de tiganci în fata unei doamne, îl mustra taxatorul.
— Toata lumea vorbeste, se apara Gavrilescu. Trec de trei ori pe saptamâna cu tramvaiul asta, si va dau cuvântul meu de onoare.
— Da, e adevarat, interveni un pasager. Vorbim toti, dar nu în fata doamnelor. E o chestie de buna cuviinta. Mai ales acum ca au sa-si faca si iluminatii. Da, da, si-a dat si municipalitatea consimtamântul: au sa faca iluminatii în gradina. Eu, pot sa spun, sunt un om fara prejudecati, dar iluminatiile la tiganci le consider o provocare.
— Curios, facu Gavrilescu. N-am auzit nimic.
— Scrie în toate jurnalele, interveni un alt pasager. E o rusine! exclama ridicând glasul. E nepermis!
Câtiva întoarsera capetele si, sub privirile lor mustratoare, Gavrilescu îsi pleca ochii.
— Mai cautati, poate mai aveti si alti bani, spuse taxatorul. Daca nu, coborâti la prima statie.
Îmbujorat, neândraznind sa-si ridice privirile, Gavrilescu reâncepu sa se caute prin buzunare. Din fericire, portofelul cu maruntis era chiar deasupra, între batiste. Gavrilescu numara câteva monezi si i le întinse.
— Mi-ati dat numai cinci lei, spuse taxatorul aratându-i în palma.
— Da, pâna la Vama Postei.
— Nu importa pâna unde este, dar biletul costa zece lei. Pe ce lume traiti dumneavoastra? adauga taxatorul cu un glas sever.
— Traiesc la Bucuresti, spuse Gavrilescu ridicând cu mândrie privirile, si umblu cu tramvaiul de trei-patru ori pe zi, si fac asta de ani de zile, si întotdeauna am platit cinci lei.
Aproape tot vagonul asculta acum cu interes conversatia. Câtiva pasageri se apropiara si se asezara pe scaunele alaturate. Taxatorul salta de mai multe ori monezile în palma, apoi spuse:
— Daca, nu vreti sa-mi dati si restul, coborâti la statia urmatoare.
— Tramvaiul s-a scumpit de vreo trei-patru ani, vorbi cineva.
— De cinci ani, preciza taxatorul.
— Va dau cuvântul meu de onoare, începu patetic Gavrilescu.
— Atunci coborâti la prima statie, îl întrerupse taxatorul.
— Mai bine platiti diferenta, îl sfatui cineva, ca pâna la Vama Postei aveti o bucata buna de mers.
Gavrilescu cauta în portofel si întinse înca cinci lei.
— Se petrec lucruri curioase în tara asta, sopti el dupa ce se departa taxatorul. Se iau hotarâri peste noapte, la 24 de ceasuri. Mai exact în sase. Va dau cuvântul meu de onoare. Dar, în sfârsit, ce sa mai insist? A fost o zi

teribila. Si ce e mai grav, e ca nu putem trai fara tramvai. Eu, cel putin, sunt silit sa umblu de trei-patru ori pe zi cu tramvaiul. Si totusi o lectie de pian e o suta de lei. O bancnota ca asta. Si acum, nici bancnota asta nu mai e buna. Trebuie sa ma duc s-o schimb la Banca.
— Dati-mi-o mie, spuse un domn în vârsta. O schimb mâine la birou.
Scoase din portmoneu o bancnota si i-o întinse. Gavrilescu o apuca cu mare grija si o privi cu atentie.
— E frumoasa, spuse. S-au pus de mult în circulatie? Câtiva pasageri se privira între ei zâmbind.
— De vreo trei ani, spuse unul.
— E curios ca n-am vazut-o pâna acum. E drept, sunt cam distrat. Am fire de artist.
Aseza bancnota în portmoneu, apoi îsi lasa privirile pe fereastra.
— S-a facut noapte, spuse. În sfârsit!
Se simti deodata obosit, istovit si, rezemându-si capul în palma, închise ochii. Ramase asa pâna la Vama Postei.
Încercase zadarnic sa deschida usa cu cheia, apoi apasase pe butonul soneriei, si dupa ce batuse de mai multe ori, cât mai puternic, la ferestrele sufrageriei, se întoarse în fata usii de la intrare si începu sa bata cu pumnul.
Curând, la fereastra deschisa a unei case vecine aparu, idin întuneric, un barbat în camasa de noapte si striga ragusit:
— Ce e scandalul asta, domnule? Ce te-a apucat?
— Scuzati, facu Gavrilescu. Nu stiu ce s-a întâmplat cu nevasta-mea. Nu raspunde. Si s-a stricat si cheia, nu pot sa intru în casa.
— Dar de ce sa intri? Cine esti dumneata?
Gavrilescu se îndrepta spre fereastra si saluta:
— Desi suntam vecini, începu el, nu cred ca am avut placerea sa va cunosc. Numele meu e Gavrilescu si locuiesc aici cu sotia mea, Elsa.
— Atunci ati gresit adresa. Aici locuieste domnul Stanescu. Si nu e acasa, e plecat la bai.
— Dati-imi voie, îl întrerupse Gavrilescu. Îmi pare rau ca trebuie sa va contrazic, dar cred ca faceti o confuzie. Aici, la numarul 101, locuim noi, Elsa si cu mine, locuim de patru ani.
— Dar încetati, domnilor, odata, ca nu putem dormi! striga, cineva. Ce Dumnezeu?
— Pretinde ca locuieste în casa domnului Stanescu.
— Nu pretind, protesta Gavrilescu. Aici e casa mea, si nu permit nimanui. Si înainte de toate vreau sa stiu unde este Elsa, ce s-a întâmplat cu ea.
— Întrebati la comisariat, vorbi cineva de la etaj. Gavrilescu ridica speriat capul:
— De ce la comisariat? Ce s-a întâmplat? striga el emotionat. Stiti ceva?
— Nu stiu nimic, dar vreau sa dorm. Si daca dumneavoastra o sa stati toata noaptea de vorba.
— Îmi dati voie, facu Gavrilescu. Si mie mi-e somn, sunt, pot spune, foarte obosit. Am avut o zi teribila. Calduri ca în Arabia. Dar nu înteleg ce s-a întâmplat cu Elsa. De ce nu raspunde? Poate i s-o fi facut rau si o fi lesinat.

Si reîntorcându-se în fata usii de la numarul 101, începu din nou sa bata cu pumnul, tot mai puternic.
— Nu ti-am spus, domnule, ca nu e acasa? Ca domnul Stanescu e plecat la bai?
— Chemati politia! se auzi o voce ascutita de femeie. Chemati imediat politia!
Gavrilescu se opri brusc si se rezema de usa, respirând greu. Se simti deodata foarte obosit si se aseza pe o treapta, îsi prinse fruntea în palme. Gavrilescule, sopti, atentie, ca s-a întâmplat ceva foarte serios, si nu vor sa-ti spuna. Tine-te bine, fa un efort de memorie.
— M-me Trandafir! exclama el. Trebuia sa ma gândesc de la început, madame Trandafir! striga, ridicându-se si îndreptându-se spre casa din fata. MadameTrandafir!
Cineva care ramasese la fereastra spuse cu un glas mai potolit:
— Lasati-o sa doarma, saraca.
— E urgent!
— Lasati-o sa doarma, Dumnezeu s-o ierte, c-a murit de mult.
— Imposibi! facu Gavrilescu. Am vorbit cu ea azi-dimineata.
— O confundati poate cu sora-sa, Ecaterina: madame Trandafir a murit acum cinci ani.
Gavrilescu ramase o clipa împietrit, apoi baga mâinile în buzunare si scoase câteva batiste.
— Curios, sopti el târziu.
Se întoarse agale, si urcând cele trei trepte de la numarul 101, îsi lua palaria si si-o puse pe cap. Mai încerca o data clanta, apoi coborî si se departa sovaitor. Umbla încet, fara gânduri, stergându-se în nestire cu batista. Circiuma din colt era înca deschisa si, dupa ce-i dadu târcoale, se hotarî sa intre.
— Nu mai servim decât la pahar, spuse baiatul. Închidem doua.
— La doua? se mira Gavrilescu. Dar cât e ceasul acum?
— E doua. E chiar doua trecute.
— E teribil de târziu, sopti Gavrilescu, mai mult pentru sine proptindu-se de tejghea, i se paru ca recunoaste figura cârciumarului, si inima începu sa-i bata.
— Nu sunteti dumneavoastra domnul Costica? întreba.
— Eu sunt, spuse cârciumarul, privindu-l lung. Parca v-as cunoaste, adauga dupa o pauza.
— Parca, parca, începu Gavrilescu, apoi îsi pierdu firul si tacu, zâmbind încurcat. Am fost pe aici de mult, relua el, aveam niste prieteni. Madame Trandafir.
— Da, Dumnezeu s-o ierte.
— Madame Gavrilescu, Elsa.
— Ah, ce-a mai fost si cu dânsa, îl întrerupse cârciumarul, nici pâna în ziua de azi nu se stie ce s-a întâmplat. L-a cautat politia câteva luni si n-a putut sa dea de el, nici viu, nici mort. Parca ar fi intrat în pamânt. Biata madame Elsa, l-a asteptat ce l-a asteptat, si pe urma a plecat la familia ei în Germania. Si-a vândut lucrurile si a plecat. N-aveau cine stie ce, erau saraci. Ma batea gândul sa cumpar eu pianul.
— Va sa zica a plecat în Germania, spuse Gavrilescu visator. A plecat de mult?

— De mult, de mult. La câteva luni dupa ce a disparut Gavrilescu. La toamna se împlinesc 12 ani. A scris si în ziare.
— Curios, sopti Gavrilescu, începând sa-si faca vânt cu palaria. Si eu daca ti-as spune dumitale, daca tiias spune ca azi-dimineata, si-ti dau cuvântul meu de onoare ca nu exagerez, azi-dimineata am stat cu ea de vorba. Ceva mai mult. La prânz am mâncat împreuna. Pot sa-ti spun si ce-am mâncat.
— S-o fi întors, vorbi cârciumarul privindu-l nedumerit.
— Nu, nu s-a întors, n-a plecat de loc. E la mijloc o confuzie. Acum sunt cam obosit, dar mâine dimineata am sa-i dau eu de rost.
Se înclina usor si iesi.
Înainta agale, cu palaria într-o mâna si batista în cealalta, oprindu-se îndelung pe fiecare banca, sa se odihneasca. Era o noapte clara, fara luna, si pe strazi începea sa se reverse racoarea gradinilor. Târziu îl ajunse din urma o trasura cu un cal.
— Încotro, boierule? întreba birjarul.
— La tiganci, raspunse Gavrilescu.
— Atunci urcati, va duc pe doi poli, spuse birjarul oprind trasura.
— Îmi pare rau, dar nu prea am bani. Mi-a mai ramas o suta de lei si ceva maruntis. Si suta îmi trebuie ca sa pot intra la tiganci.
— E mai mult, vorbi birjarul începând sa râda. Nu va ajunge o suta de lei.
— Eu atâta am platit azi dupa-amiaza. Noapte buna, adauga el, pornind din nou.
Dar trasura se tinea dupa el la pas.
— Asta-i regina noptii, spuse birjarul aspirând adânc. Asta-i din gradina domnului General. D-aia îmi place sa trec pe-aici, noaptea. Am musterii, n-am musterii, eu trec pe-aici în fiecare noapte. Grozav ce-mi plac florile.
— Ai fire de artist, spuse Gavrilescu, zâmbind.
Apoi se aseza pe o banca si-l saluta cu mâna. Dar birjarul opri brusc trasura si o aduse lânga el, în dreptul bancii. Îsi scoase tabachera si începu sa-si rasuceasca o tigara.
— Îmi plac florile, spuse. Caii si florile. În tinerete am fost dricar. Ce frumusete! Sase cai, îmbracati în negru si înmuiati în aur, si flori, flori, sumedenie de flori! Ei, a trecut tineretea, s-au dus toate. Am îmbatrânit, am ajuns birjar de noapte, cu un singur cal.
Îsi aprinse tigara si trase un fum pe îndelete.
— Va sa zica la tiganci, începu el târziu.
— Da, e o chestie personala, se grabi Gavrilescu sa explice. Am fost azi dupa-masa pe-acolo, si a iesit o suma de încurcaturi.
— Ah, tigancile, facu birjarul cu tristete. Daca n-ar fi tigancile, adauga el, coborând glasul. Daca n-ar fi.
— Da, spuse Gavrilescu, toata lumea vorbeste. În tramvai, vreau sa spun. Când trece tramvaiul prin fata gradinii, toata lumea vorbeste de tiganci.

Se ridica de pe banca si porni din nou la drum, cu trasura tinându-se la pas dupa el.

— S-o luam pe-aici, spuse birjarul aratând cu biciul o straduta, ca taiem drumul. Si pe-aici trecem pe la biserica. A înflorit si acolo regina noptii. E drept, nu e ca la. General, dar o sa vedeti, n-o sa va para rau.

— Ai fire de artist, spuse Gavrilescu visator.

În dreptul bisericii se oprira amândoi sa respire parfumul florilor.

— Parca ar mai fi si altceva decât regina noptii, spuse Gavrilescu. .

— Ah, sunt fel de fel de flori. Daca a fost vreo inmormintare astazi, au ramas flori multe. Si acum, spre dimineata, toate florile astea încep din nou sa miroasa. Veneam des pe aici, cu dricul. Era o frumusete!

Îsi fluiera scurt calul si porni o data cu Gavrilescu.

— Acum nu mai avem mult, spuse. De ce nu urcati?

— Îmi pare rau, dar n-am bani.

— Îmi dati din maruntis. Urcati.

Gavrilescu sovai câteva clipe, apoi, cu un efort, urca. Dar îndata ce se urni trasura, îsi lasa capul pe perna trasurii si adormi.

— Era frumos, începu birjarul. Era biserica bogata, si tot lume buna. Tinerete.

Întoarse capul si, vazându-l ca doarme, începu sa fluiere usor, si aalul îsi înviora pasul.

— Am ajuns, striga el, dându-se jos de pe capra. Dar sunt portile închise.

Începu sa-l scuture, si Gavrilescu se destepta tresarind.

— Sunt portile închise, repeta birjarul. Trebuie sa sunati.

Gavrilescu îsi lua palaria, îsi aranja cravata si coborâ. Apoi Începu sa-si caute portofelul cu maruntis.

— Nu mai cautati, spuse birjarul. Îmi dati alta data. Eu tot am sa astept aici, adauga. La ora asta, daca mai pica vreun musteriu, tot pe aici îl gasesc.

Gavrilescu îl saluta cu palaria, apoi se apropie de poarta, cauta soneria si apasa pe buton. Chiar în acea clipa poarta se deschise si, intrând în curte, Gavrilescu se îndrepta spre boschet. Se mai zarea la fereastra o lumina plapânda. Batu sfios la usa si, vazând ca nu-i raspunde nimeni, puse mâna pe clanta si intra. Baba adormise cu capul pe masuta.

— Sunt eu, Gavrilescu, spuse, batând-o usor pe umar. Mi-ati facut o groaza de încurcaturi, adauga, vazând-o ca se desteapta si începe sa caste.

— E târziu, spuse baba, frecându-se la ochi. Nu mai e nimeni. Dar privindu-l lung, îl recunoscu.

— Ah, tot dumneata esti, muzicantul. Mai e doar nemtoaica. Ea nu doarme niciodata.

Gavrilescu îsi simti din nou inima batându-i si începu usor sa tremure.

— Nemtoaica? repeta el.

— O suta de lei, spuse baba.

Gavrilescu încapu sa-si caute portmoneul, dar mâinile îi tremurau tot mai tare, si când îl gasi, între batiste, portmoneul îi aluneca pe covor.

— Va cer iertare, spuse plecându-ise cu greutate sa-l ridice. Sunt cam obosit. A fost o zi teribila.

Baba lua bancnota, se ridica de pe scaunas si, din prag, îi arata cu bratul casa cea mare:

— Vezi sa nu te ratacesti, îi spuse. Sa tii drept pe coridor, si sa numeri sapte usi. Si când oi ajunge la a saptea, sa bati de trei ori si sa spui: "Eu sunt, m-a trimis baba".

Apoi îsi opri un cascat, batându-si gura cu palma, si închise usa. Respirând anevoie, Gavrilescu se îndrepta încet spre cladirea care stralucea argintie sub stele. Urca treptele de marmura, deschise usa si ramase o clipa nehotarât. În fata lui se întindea un coridor slab luminat, si Gavrilescu simti din nou cum inima începe sa i se zbata, parca ar fi stat sa se sparga. Începu sa înainteze, emotionat, numarând cu glas tare usile pe lânga care trecea. Curând se trezi ca numara: treisprezece, paisprezece si se opri, dezorientat. Gavrilescule, sopti, atentie, ca iar ai facut o încurcatura. Nu treisprezece, nu paisprezece, ci sapte. Asa a spus baba, sa numeri sapte usi.

Voi sa se întoarca si sa numere din nou, dar dupa câtiva pasi se simti sleit de puteri si, oprindu-se în fata primei usi la îndemâna, batu de trei ori si intra. Era un salon mare si simplu, aproape saracacios mobilat, iar în dreptul ferestrei, privind spre gradina, se profila umbra unei femei tinere.

— Scuzati, începu Gavrilescu cu greutate. Am numarat gresit.

Umbra se dezlipi de la fereastra si se îndrepta spre el, cu pasi moi, si un parfum uitat îi reveni deodata în amintire.

— Hildegard! exclama, lasând sa-i cada palaria din mâna.

— De când te-astept, spuse fata apropiindu-se. Te-am cautat peste tot.

— Am fost la berarie, sopti Gavrilescu. Daca n-as fi fost cu ea la berarie, nu s-ar fi întâmplat nimic. Sau daca as fi avut ceva bani la mine. Dar asa, a platit ea, Elsa, si întelegi, m-am simtit obligat. Si acum e târziu, nu e asa? E foarte târziu.

— Ce importanta poate sa aiba, spuse fata. Hai sa mergem.

— Dar nu mai am nici casa, nu mai am nimic. A fost o zi teribila. M-am luat cu vorba cu madame Voitinovici si-am uitat servieta cu partituri.

— Întotdeauna ai fost distrat, îl întrerupse. Sa mergem.

— Dar unde? Unde? încerca Gavrilescu sa strige. În casa mea s-a mutat cineva, i-am uitat numele, dar e cineva pe care nu-l cunosc. Si nici macar nu e acasa, ca sa-i putem explica. E plecat la bai.

— Vino cu mine, spuse fata apucându-l de mâna si tragându-l usor în coridor.

— Dar n-am nici bani, continua Gavrilescu în soapta. Tocmai acum când s-au schimbat banii si s-a scumpit tramvaiul.

— Ai ramas acelas, spuse fata, începând sa râda. Ti-e frica.

— Dintre cunoscuti n-a mai ramas nimeni, continua Gavrilescu, în soapta. Toata lumea e la bai. Madame Voitinovici, de care m-as fi putut împrumuta, lumea spune ca ar fi plecat în provincie.

Ah, palaria, exclama, si voi sa se întoarca.

— Las-o, raspunse fata. N-o sa avem nevoie de ea acum.

— Nu se stie, nu se stie, starui Gavrilescu sa-si desprinda mâna din mâna fetei. E o palarie foarte buna, e aproape noua.

— E adevarat? se mira fata. Tu înca nu întelegi? Nu întelegi ce ti s-a întâmplat, acum, de curând, de foarte curând? E adevarat ca nu întelegi?

Gavrilescu o privi adânc în ochi, si ofta.

— Sunt cam obosit, spuse, iartama. A fost o zi teribila. Dar acum parca încep sa ma simt mai bine..

Fata îl trase usor dupa ea. Traversa curtea si iesira fara sa mai deschida poarta. Birjarul îi astepta, motaind, si fata îl trase tot atât de usor dupa ea în trasura.

— Dar îti jur, începu Gavrilescu, în soapta, îti dau cuvântul meu de onoare ca nu mai am nici un ban.

— Încotro, domnisoara? întreba birjarul. Si cum va duc? La pas sau mai repejor?

— Ia-o spre padure, pe drumul ala mai lung, spuse fata. Si mâna încet. Nu ne grabim.

— Hei, tinerete! facu birjarul, fluierând usor calul.

Îi tinea mâna prinsa în mâinile ei, dar se rezemase cu capul pe perna, cu ochii pe cer. Gavrilescu o privea adânc, concentrat.

— Hildegard, începu el târziu. Se întâmpla ceva cu mine, si nu stiu bine ce. Daca nu te-as fi auzit vorbind cu birjarul, as crede ca visez.

Fata întoarse capul spre el si-i zâmbi.

— Toti visam, spuse. Asa începe. Ca, într-un vis.